

POSTANOWIENIE

Ława, dnia 16 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy w Ławie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący SSR Jerzy P. Skuza

Protokolant st.sekr.sąd. Izabela Stępka

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2016 r. w Ławie na rozprawie

sprawy z wniosku P. K., R. K., W. K.

przy udziale S. (...) w G.

- o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku

POSTANAWIA:

I. zatwierdzić oświadczenie wnioskodawcy P. K. i R. K. w przedmiocie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu 30.07.2010r. ojcu K. K. (1);

II. oddalić wniosek W. K.;

III. oddalić wniosek uczestniczki S. (...) w G. dotyczący zasądzenia zwrotu kosztów postępowania od wnioskodawczyni W. K..

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy P. K., R. K. i W. K. wnieśli o odebrania oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym K. K. (1), dnia 30 lipca 2010r. w I., ostatnio stale zamieszkałym w I., zatwierdzenie tych oświadczeń przez Sąd, a także o przyjęcie oświadczeń o odrzuceniu spadku po zmarłym K. K. (1).

W uzasadnieniu wnioskodawcy wskazali, iż pozostawali w błędzie dotyczącym rzeczywistego stanu majątkowego spadkodawczyni i to spowodowało ich zaniechanie w przedmiocie złożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku. Wnioskodawcy wskazali, iż od wielu lat przebywają za granicą tj. w Wielkiej Brytanii, nie wiedzieli o rzeczywistej sytuacji majątkowej spadkodawcy, a dowiedzieli się o istniejącym długu dopiero 3.08.2015r., od wnioskodawczyni W. K., która odebrała wezwanie z Sądu Rejonowego w Ławie do zapłacenia kosztów sądowych w kwocie 100 zł. W przypadku W. K. to jest ona osobą całkowicie nie zaradną życiowo i również nie zdawała sobie sprawy z zadłużenia męża.

Uczestniczka S. (...) z siedzibą w G. wniosła o oddalenie wniosku w stosunku do wnioskodawczyni W. K. oraz o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu uczestniczka podniosła, iż spadkobierczyni nie może skutecznie uchylić się od skutków niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Wskazała, iż błąd spadkobierczyni co do przedmiotu spadku musi być zakwalifikowany jako błąd istotny co do treści czynności prawnej i braku wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie może być wynikiem braku staranności spadkobierców. W ocenie uczestniczki poprzestanie na pozbawionym jakichkolwiek konkretnych podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątku spadkowego nie

może być uznany jako błąd istotny, a jedynie za lekkomyślność, która nie stanowi podstawy do uchylania się od skutków prawnych oświadczenia woli na podstawie przepisów o wadach oświadczenia woli. Uczestniczka podniosła, że W. K. mieszka pod tym samym adresem, pod którym mieszkał jej mąż . Przeciwno spadkodawcy zostało wytoczone powództwo o zapłatę, a następnie było prowadzone postępowanie egzekucyjne i przesyłki sądowe oraz komornicze w tych sprawach były przysyłane na wspólny adres zamieszkania wnioskodawczyni i jej zmarłego męża . Z powyższego wynika, iż wnioskodawczyni wiedziała o długach spadkodawcy lub z łatwością mogła się o nich dowiedzieć .

Sąd ustalali, co następuje;

Spadkodawca K. K. (1) poręczył terminowy zwrot pożyczki , będącej przedmiotem umowy pożyczki dyskontowej nr. (...) zawartej w dniu 9 listopada 2001r. pomiędzy S. (...) z siedzibą w G. Oddział w I. a pożyczkobiorcą Z. M. . Na przedmiotowej umowie również złożyła swój podpis wnioskodawczyni W. K. (dowód; k.8 akt tut. Sądu INc 818/03).

Sąd Rejonowy w Iławie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 15 października 2003r. w sprawie INc 818/03 na skutek pozwu wniesionego przez S. (...) z siedzibą w G. nakazał pozwanym Z. M., Z. S. i K. K. (1) aby solidarnie zapłacili powodowi kwotę 22.884,32 zł z odsetkami umownymi w wysokości 40% w stosunku rocznym liczonymi od kwoty 17.767,88 zł od dnia 13.10.2003r. do dnia zapłaty oraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 5.116,44 zł od dnia 13.10.2003r. do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu (dowód; nakaz zapłaty k.15 akt tut. Sądu INc 818/03).

Na podstawie przedmiotowego nakazu zapłaty S. (...) z siedzibą w G. skierowała wniosek egzekucyjny przeciwko dłużnikom solidarnym, w tym spadkodawcy K. K. (1) w dniu 5 stycznia 2004r. do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Iławie B. G. (dowód: k. 8 akt komornika Km24/04).

Spadkodawca zamieszkiwał wraz ze swoją żoną W. K. w I. przy ulicy (...) i na ten adres była kierowana korespondencja związana z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym . Wnioskodawczyni pod tym adresem zamieszkuje do chwili obecnej . Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Iławie B. G. w dniu 26.01.2005r. dokonał w miejscu zamieszkania spadkodawcy czynności mających na celu zajęcie przedmiotów. Na protokole widnieje podpis W. K. (dowód k. 28 akt komornika Km24/04) .Komornik Sądowy postanowieniem z dnia 17.04.2014r. zawiesił postępowanie egzekucyjne w stosunku do K. K. (1) z uwagi na jego śmierć w dniu 30.07.2010r. (dowód: k.64 akt komornika Km24/04).

Spadkodawca K. K. (1) zmarła 30 lipca 2010r. i spadek odziedziczyli po nim ; żona W. K. oraz synowie P. K. i R. K. w częściach równych po 1/3 (bezsporne) .

Wnioskodawca R. K. w 2006r. wraz ze swoją rodziną wyjechał do pracy do Wielkiej Brytanii, zaś P. K. wyjechał do Wielkiej Brytanii w 2011r.

Wnioskodawca P. K. o zadłużeniu swojego ojca dowiedział się od brata R. K. , który w sierpniu 2015r. przyjechał na urlop do Polski i uzyskał informację się o tym fakcie z wezwania sądowego do zapłaty opłaty w kwocie 100 zł .

Wnioskodawcy , synowie spadkodawcy, nie wiedzieli o zadłużeniu swojego ojca. Rodzice ich zapewniali, iż nie posiadają żadnego zadłużenia (dowód ; przesłuchanie wnioskodawców w charakterze strony k. 25-26).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art 1019 §1 kc jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

§2. Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

§3. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Niezłożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie wskazanym w art. 1015 § 1 k.c. jest jednoznaczne z prostym przyjęciem spadku, stosownie do art. 1015 § 2 k.c. Oświadczenie dotyczące spadkobrania jest jednostronną czynnością prawną, do której mają zastosowanie przepisy ogólne o wadach oświadczenia woli dotyczące błędu lub groźby (art. 84 i 87 k.c.), ze zmianami wynikającymi z art. 1019 k.c. Przepis ten przewiduje zarówno uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożonego pod wpływem błędu lub groźby (art. 1019 § 1 k.c.), jak i od skutków biernego zachowania się spadkobiercy, wskazanych w art. 1015 § 2 k.c. Spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, jeżeli takie zachowanie było konsekwencją błędu prawnie istotnego co do przedmiotu spadku, a do uchylenia się dojdzie przed sądem, który dokonuje jego zatwierdzenia (art. 1019 § 1 pkt 1 i § 3 k.c.) i jednocześnie złoży oświadczenie, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca (art. 1019 § 1 pkt 2 k.c.). Oświadczenie o uchyleniu się od tych negatywnych skutków powinno być złożone, zgodnie z art. 88 § 2 k.c., przed upływem roku od wykrycia błędu. Sąd dokonuje kontroli dopuszczalności uchylenia się od skutków oświadczenia woli, jak i niezłożenia wymaganego oświadczenia, pod kątem spełnienia ustawowych przesłanek. Powołanie się przez spadkobiercę, zgodnie z art. 1019 § 2 w związku z art. 84 § 1 zdanie pierwsze i § 2 k.c., na działanie pod wpływem błędu wymaga wykazania, że błąd był istotny, dotyczył czynności prawnej i znajduje usprawiedliwienie w okolicznościach sprawy. Odnosi się zatem do takich wypadków, kiedy spadkobierca przyjął spadek wprost albo nie złożył oświadczenia o jego przyjęciu, ale gdyby znał prawdziwy stan rzeczy, to byłby spadek odrzucił.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika w sposób jednoznaczny, iż wnioskodawcy R. K. i P. K., nie posiadali żadnej wiedzy na temat zadłużenia ich ojca. Taki stan rzecz znajduje potwierdzenie w zeznaniach wnioskodawców R. K., P. K. i W. K.. Dodatkowo należy wskazać, iż synowie zmarłego K. K. (1) od kilku lat przebywają w Wielkiej Brytanii i w zasadzie z rodziną, w tym z matką W. K. kontaktują się w okresie urlopu, gdy przyjeżdżają do I.. Obaj wnioskodawcy jednoznacznie potwierdzili, iż zarówno zmarły ojciec, jak i po jego śmierci matka informowali ich, że nie posiadają długów. Zeznania te w ocenie Sądu nie budzą żadnych wątpliwości, są w swojej treści zbieżne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają. Na podkreślenie zasługuje również to, że uczestniczka S. (...) z siedzibą w G. w odpowiedzi na wniosek nie zakwestionowała samego wniosku co do zasady oraz okoliczności w nim powołanych, jeżeli chodzi o R. K. i P. K..

W literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego stan niewiedzy spadkobiercy o długach obciążających dany spadek określa się w różny sposób. Mówi się o błędzie co do "przedmiotu spadku", "stanu spadku", "stanu majątku spadkowego", "istotnych właściwości spadku" i in. W każdym razie mylne wyobrażenie spadkobiercy o stanie spadku może odnosić się do samego faktu istnienia długów spadkowych oraz ich wysokości.

Błąd istotny spadkobiercy co do stanu spadku można ogólnie ująć jako taki błąd, który uzasadniałby przypuszczenie, że gdyby składający nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia oznaczonej treści. Oświadczenie o przyjęciu spadku po określonym spadkobiercy łączy się z reguły z przekonaniem, że dojdzie do powiększenia majątku spadkobiercy w wyniku dziedziczenia lub przynajmniej do niepogorszenia jego sytuacji majątkowej.

W związku z powyższym można zasadnie przyjąć, iż wnioskodawcy R. K. i P. K. pozostawali w błędzie co do stanu spadku po swoim ojcu K. K. (1) i gdyby wiedzieli o zadłużeniu obciążającym spadkodawcę, to złożyliby odpowiednie oświadczeniem w przedmiocie jego odrzucenia.

Dlatego też Sąd uznał, iż wnioskodawcy spełnili przesłanki wynikające z cytowanych wyżej przepisów i zatwierdził ich oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminów do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Jeżeli chodzi o żonę spadkodawcy W. K., to Sąd omówił wiary jej twierdzeniom w części dotyczące, iż nie wiedziała ona o zadłużeniu swojego męża. Po pierwsze złożyła ona swój podpis pod umową zawartą w dniu 9 listopada 2001r. pomiędzy S. (...) z siedzibą w G. Oddział w I. a pożyczkobiorcą Z. M., gdzie jej mąż widniał jak poręczyciel i również złożył swój podpis pod tą umową. Po drugie nie można odmówić zasadności zarzutom uczestniczki, iż został wydany przez Sąd Rejonowy w Iławie nakaz zapłaty, na podstawie którego spadkodawca, między innymi, był zobowiązany do zapłaty długu wynikającego z zwartej umowy, zaś korespondencja sądowa była kierowana na adres, pod którym W. K. zamieszkiwała wspólnie ze swoim mężem i zamieszkuje do chwili obecnej, a tym samym trudno jest przyjąć, że nie widziała o zadłużeniach męża. Po trzecie na podstawie tego nakazu, została wszczęta na wniosek uczestniczki, egzekucja komornicza i wszystkie dokumenty związane z egzekucją były również kierowane na adres zamieszkania małżonków K.. Nie można również pominąć faktu, że W. K. złożyła swój podpis na protokole czynności wykonywanych przez Komornika Sądowego, w ich miejscu zamieszkania. Wnioskodawczyni pod czas przesłuchania przed Sądem potwierdzała, iż złożyła na wskazanych dokumentach swoje podpisy i nie podważała ich autentyczności.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznała, iż w stosunku do W. K. nie zachodzą przesłanki, pozwalające jej na uchylenie się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym K. K. (1) i oddalił jej wniosek w tym zakresie.

W przedmiocie kosztów należy zauważyć, iż w postępowaniu nieprocesowym nie ma dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu (art. 98 § 1). Przeciwnie, z treści całego art. 520kpc wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Dlatego ten, kto poniósł koszty sądowe lub koszty zastępstwa procesowego nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, ale i nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika. Najwłaściwsze wydaje się, aby w tych wypadkach sąd w ogóle nie orzekał o zwrocie kosztów między uczestnikami i nie zamieszczał w postanowieniu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ponieważ uznać należy, że art. 520 § 1 wyłącza zastosowanie normy z art. 108 § 1. kpc. W ocenie Sądu nie ma żadnych podstaw do zastosowania art. 520 §2kpc i zasądzania zwrotu kosztów postępowania za rzecz uczestniczki S. (...) z siedzibą w G., albowiem uczestnika również był zainteresowana właściwym rozstrzygnięciem przedmiotowej sprawy. Dlatego też Sąd mając powyższe na uwadze oddalił wniosek uczestniczki w zakresie zasądzenia zwrotu kosztów postępowania od wnioskodawczyni W. K..